

BABA YAĞMUR BİTTİ

CEYHUN ATUF KANSU

Yayına Hazırlayan: Işık Kansu

İÇİNDEKİLER

AKŞAM YEMEĞİNDEN SONRA	5
ŞAİRİN RÜYASI	14
EKMEK VE ŞARAP	18
KAPLUMBAĞANIN ÖLÜMÜ.....	25
KOCAKARI PERU	32
LOKANTA.....	40
PAZAR GÜNÜ	46
TABANCA.....	54
BABA	59
FAYTON	64
YEMEKLİ VAGONDA	69
ANLAŞMA	73
ÜÇ GÜL BERBERİ	79
KADİR'İN ŞAPKASI VE URBASI.....	85
KIZILDERİLİ OLMAK İSTİYOR.....	89
HAYMANA'DA	94
KÜÇÜK BİNİCİ	103
AĞAPINAR KÖPRÜSÜ	107
AMERİKA DÖNÜŞÜ	113
ÇANTA.....	121
İ.Ö-İ.S.....	127
KÜÇÜK BİR AŞÇI ÇIRAĞI	134
KRALİÇE VE ÇOCUK	139
KOÇUŞUM.....	150
BİR MASAL DENEMESİ.....	155
KUTLU AĞAÇ	164

AKŞAM YEMEĞİNDEN SONRA

Akşam yemeğinden sonra, baba eline bir kitap aldı. Hemingway'in Kilimanjaro'nun Karları. Pek sevdiği bir şeydi bu, bir filmin, varsa, ilkönce hikâyesi ve romanını okumak. Eve gelir gelmez, sinemanın duvar ilanında Kilimanjaro'nun Karları'nı gördüğünü karısına söylemişti.

Kadın:

- Kimler oynuyor? diye sordu.

- Gregory Peck, Ava Gardner.

- Ah, ne güzel!

- Eser de Hemingway'in. Şimdi o hikâyeyi okuyacağım.

Altı yedi yaşlarındaki kızı, tenis topuyla oynuyordu, muşambalı döşemeye pat pat vuruyor, bir, iki, üç diye sayıyordu. Top, dört olmadan düşüyordu. Yedi aylık oğlan çocuk, iskemlesinden ona bakıyor, ellerini oynatıyor, bağılıyor, ağzından çıkardığı yuvarlak ilaç kutusunu yere atıyordu. Baba başını kitaptan kaldırarak:

- Gürültü etme kızım, görüyorsun okuyorum, dedi.

Hikâye otuz, otuz beş sayfa kadar tutuyordu. Ortalarındaydı. Mandaların resmini çekmek isterken adamın dizine diken batıyordu. Kız aldırmadı, top oynamayı bırakmadı: Bir, iki, üç.

- Of, hep düşüyor.

Bir, iki, üç...

Bebek, ağlamaya başladı. Anne odaya girdi. Çocuğu divana yatırdı. Kız top oynamayı bıraktı:

- Kardeşime ben bakayım anneciğim.

Annesi muhallebi pişirmeye gitti. Baba kitabı okuyor ve

düşünüyordu: Hemingway, senaryosu için bu filmin, bir buçuk milyon dolar almış. Bir gazetede okumuştur. Çok para. Hemingway'ın yaptığı ne? Afrika'da kaplan avlamak, viski içmek, dünyayı gezmek, balığa çıkmak. Bu yazarın dünya görüşü yok. Hayata bir bakışı, hayata karşı özel bir davranışı yok. Yazarlığı için söylüyorum elbette. Kadın işinde, av konusunda, yolculuklarında özel bir bilgisi, özel bir tutumu olabilir.

Hikâyelerinde bir şey eksik. Çok yaşayan, çok görmüş insanın dağınıklığı, kuşkuculuğu. Hayatı böyle dağınık yaşamış insanlarda bir dünya görüşü olmaz. -Büyük lâf ya!- Yıllarca hapishanede yatmış, yıllarca hasta döşeginde kalmış, hatta bir pencereden yıllarca tek bir kiraz ağacına bakmış bir insanın dünya görüşü olabilir. Ama Hemingway'ın bir dünya görüşü olamaz. -Kesin yargı!- Viski soda, bütün bildiği bu. Ben çok insan tanıdım, diyor, ben çok yerler gezdim, diyor. Belli, zengin adam. Yazılarında çok kazanıyor. Benim bir aylığım ailece uçakla İstanbul'a gitmeye yetmez! Ben yaşadım, diyor. Sizin bilmediğiniz, bilemeyeceğiniz yerlerde yaşadım. Tehlikeyi denedim, ta Afrika'nın içlerine gittim, arslan, kaplan avladım. Ben böyle bir adamım işte. Oku hikâyelerini, ne var? Yavan. O kadar dağınık hayattan ne kalmış geriye? Kartpostallar ve arslan postları! Biliyorum, bir insanın arslan avlaması için bir dünya görüşü olması gerekmez. Tersine, dünya görüşüne varmak için de arslan avcısı olmak gerekmez. Ama bir şey eksik Hemingway'de. Gene bir şey eksik. Sait Faik'i değişmem ona. Papaz Efendi hikâyesi. O, "bir şey" işte. Açar yeniden zevkle okursun. Hemingway'ı her sabah yeniden oku bakalım. Orhan Kemal de var. Sarhoşlar hikâyesini oku. Yaşamış işte, mahpus gibi, hasta gibi, kırk yıl bir kiraz ağacına bakar gibi yaşamış, benim adını bulamadığım "bir şeyle" yaşamış. Bu "bir şey" yok Hemingway'de.

Kız çocuk, bebeğin üstüne abanmıştı. Öpüyordu. Bebek, ayaklarını oynatıyordu. Gülüyordu. Baba, kitaptan gözlerini kaldırdı:

- Eğilme kardeşinin üzerine, ezeceksin.
- Bir şey yapmam baba, ben onu seviyorum.

Baba yeniden kitaba döndü. Hemingway, Paris'teki hayatını anlatıyor. Okumayı kesti. Divana baktı. Kız, bebeği kaldırmış oturtuyor, düşürecek.

- Yapma kızım, düşüreceksin.

- Düşürmem baba.

Kız aldırmadı. Bebekle bir taş bebek gibi oynuyor. Baba kalktı, kızın başına hızla vurdu. Kızın başı bebeğin başına çarptı. Kız da bebek de ağlamaya başladılar.

- Niye vuruyorsun baba? Ben ona bir şey yapmıyordum ki, kalkmak istemişti, kaldırıyordum.

Anne, elinde süte bulaşmış bir kaşıkla geldi. Bebeği aldı.

- Anne ben bir şey yapmadım ki. Hemen vuruyor. Ne yap-sam vuruyor. Ben kardeşimi seviyorum. Kalkmak istiyordu. Kaldırıyordum. Başına vurdu babam. Benim başım da bebeğe vurdu. Ben bir şey yapmadım ki...

Kız, divanın bir köşesine çekilmiş, içli içli ağlıyor; durmadan: "Ben bir şey yapmadım ki, ne yapsam vururlar, ben kardeşimi seviyordum" diyordu. Baba, anneye hiç bakmadı. Anne, çocuğu alıp arabasına yatırdı. Ona muhallebi yedirecekti. Baba göz ucuyla kızına baktı. Onu öyle seviyordu ki şimdi. Acıyordu ona. Kız, elleriyle gözlerini ovuşturuyordu. Baba kitabını okuyor, hem de düşünüyordu:

- Niye vurdum sanki? Sert vurdum hem. Acımıştır. Hem niçin? Başına vurmak doğru değil. Kızına kızına vurmali. Başa vurmak tehlikeli. Göz siniri birdenbire daralabilir. Birdenbire babanın aklına böyle bir şey geldi. İrkildi. Böyle bir şey olursa, ne olur? Sol gözü görmeyebilir çocuğun. Felaket! Korkunç bir şey. Birden acı duydu içinde. Kızının sol gözü görmüyor. Kendisi yaptı bunu. Göz ucuyla yeniden kızına baktı. Kız, şimdi çocukça, yapmacık ağlıyordu. Acaba bir şey oldu mu? Sabaha belli olur. Ah, bir uyusa şimdi. Sabah olsa, uyanısa. "Nasıl-sın kızım?" dese. Kızı görüyor, bakıyor, hiçbir şeyciği yok. Oh, ne güzel! Sevinç içinde kızını öpecek o zaman. Uyku saati bir gelse. Kitaba döndü. Dünya görüşü ha? Acı ile düşüncelerini eleştirdi. Dünya görüşü demek -Nasıl da biliyorsun böyle lafları!- Yıllarca bir adamın bir pencereden kiraz ağacına bakması: Yaa... O adamın dünya görüşü!

Kızını döven adamın dünya görüşü ne ola ki? Köylüler gibi, hem de mujikler gibi çocuğunu dövüyorsun. Eğitim, ruhbilim, çocuk eğitimi falan filan okudun. Bütün bunları okudun da, gene çocuğunu dövüyorsun, hem kıcına kıcına değil, votka içmiş mujikler gibi başına vuruyorsun. Dünya görüşü ha? İlkönce yalın bir açıyla dünyaya bakmalı, basit şeyleri bilmeli: Çocukların dövülmeyeceğini, çocukların dövülmemesi gerektiğini bilmeli! Çocukları dövdükten, dövebildikten sonra, dünya görüşün senin neye yarar? Sen şimdi dünya görüşlerini bir yana bırak bakalım, çocukların dövülmeyeceğini öğren, milyonlarca köylünün, Çin'de, Hindistan'da, Türkiye'de karılarını, çocuklarını dövdüklerini, senin gibi böyle hırsla, gözleri dönmüş çılgın gibi çocuklarını dövdüklerini düşün. O çocukların bir köşede içli içli ağladıklarını, hiçbir şey yapmadan, ellerini kaldırmadan iç çektiklerini düşün.

O sırada odaya büyükanne de girdi.

- Niye ağlıyor bu kız? diye sordu.

Kız gözlerini ovuşturuyordu.

Büyükanne:

- Alnı kızarmış, dedi.

Baba gene göz ucuyla, korkuyla kızına baktı. Ona da alnı kızarmış gibi geldi. Büyükanne döndü, sobaya bir büyük odun attı. Odun kapakta takıldı kaldı. Bir türlü girmiyordu. Oduna girsin diye habire vuruyordu. Baba kitabı bırakıp kalktı. Sobaya gitti. Kız da bu işle ilgilendi. O da yerinden kalktı. Baba ferahlandı. Kızının başına baktı, alnında kızarıklık yoktu. Ağlamaktan ovuşturmaktan gözleri kızarmıştı yalnızca. Bir de elleriyle göz yaşlarını saçlarına yaymış, sarı saçları ıslanmıştı. Akşam ışığında saçlarında gözyaşı çığları parlıyordu. Baba:

- Bana keseri getir, dedi.

- Peki babacığım.

- Avadanlık kutusunu da getir. İçinde kerpeten var, demir çubuklar var ya, o kutuyu.

- Biliyorum, dedi kız.

Çıktı, keseri ve kutuyu getirdi. Baba çalıştı ve odunu sobanın kapağından içeri attı. Kız, avadanlık kutusundan bir büyük somunu çekip aldı.

-Bunu alayım mı baba?

Baba:

- Al, dedi.

Kız, büyük somunla döşeme muşambası üzerindeki karelerde sek sek oynamaya başlamıştı. Baba yeniden kitabına döndü. Biraz sonra kızı gelip dizinin dibine oturdu. Küçük parmaklarını kitabın kapağına değdiriyordu. Okumaya çalışıyordu. Yeni okuma öğreniyordu.

- Kli...man...jo...kar...la...rı...

- Klimanjo mu iyi bak.

Kız yeniden heceledi:

- K...k...kli...man...jonun.

- Okumadan sıfır alacaksın sen.

Bebek, muhallebisini bitirmiş, keyifle kendi kendine söylemeye başlamıştı... Kız, annesini öptü. Her şeyi unutmuş gibiydi. Geldi, babasını da öptü.

- Allah rahatlık versin babacığım, Allah rahatlık versin anneciğim.

- Sana da kızım.

Kız yatınca, anne, babaya:

- Kardeşi yüzünden onu dövme, dedi. Çok üzülüyor. Kardeşi yüzünden dövülmek istemiyor. Görüyorsun, kardeşini seviyor. Dövülünce, hem seviyorum, hem de kardeşim yüzünden dövülüyorum, diyor. İçinde kötü duygular uyanabilir kardeşine karşı. Baba hikâyenin sonlarına gelmişti. Karısına baktı. İçinden, "Peki" dedi. "Peki, onu dövmemeliydim." Sonra Kilimanjora diyorum, oysaki Kilimanjaro... Kızımın okuduğu gibi Klimanjo... kiliman... kilimanjoro. Ne güç dağ adı. Üstelik de pek yüksek, 6500 metre.

Ocak 2014, Çağdaş Türk Dili

BERBERDE

Oğlan küçük, üç yaşında. Berbere ilk gelişi bu. Saçının ilk kesilişi değil, ikinci. İlk saç kesilişi üç ay önce. Bir bayram günü. Biraz önce karar verilmişti buna. Saçları bayram günü kesilecek. Her gören kız çocuk diyordu ona. Kız değildi o. Yaman bir oğlandı. Kız mı oğlan mı kendisinin bildiği yoktu. Ona kız deyivermişler, aldırıldığı yoktu. Saçları bol yağmur yemiş, ayak basmaz bir arsadaki otlar gibi büyümüştü. Sarı, güzel saçlar. Berberin eve gelişi ile bir olağanüstülük sezdi ilkönce. Sonra, berberin çantasına merakla baktı. Çantadan bir tarak, bir tıraş makinesi, makaslar ve şişeler çıktı. Oyun bu be! Basbayağı bir oyun. Yemek masasının ortasına oturtular onu. Boynundan, ak bir örtü bağladılar. Güzel be! Bakalım ne olacak? Annemin babamın düşündüğü, bekledikleri gibi olmayacak bu: Ağlamayacağım. Ne olacak bir bakacağım. İyi bakmalı, olan biteni bir görmeli. Berber, kocaman bir adam. Kırmızı şapkalı kız masalındaki avcı gibi, ceketsiz. Gülüyor. İyi. O ne? Şık, şık, şık. Makas. Aaa, kocaman bir saç demeti. Benim saçlarım. Önüme düştü. Önemli değil. Önemli olan saçlarım değil, şu makine ile ne yapacak? Önemli olan o. Acıtacak mı? Yok canım. Küçük ensesinde rüzgâr değmiş gibi bir soğukluk. Demek iş bu kadar. Atlattık. İyi öyle ise. Ağlamadan dururum. Anneannem saçlarımdan alıyor. Aaa... Siyah el çantasına koyuyor. Anneannemin siyah el çantasını karıştırdım çok: Bu küçük Kuran, mendile sarılmış, bir cep aynası, kokulu bir şişe. Mis gibi kokar. Bir de benim saçlarım, yeşilli, kırmızı, bir mendile sarıp, koyuyor. Ne yapacak? Bilmem. Önemi yok. Belki de koklar. Dur bakalım ne olacak? Aaa... Kocaman

bir ayna. Annem: "Bak," diyor, "bana bak" Bakıyorum. Saçlarım gitmiş. Saçlarım ne işe yarardı? Ne bileyim ben? Burnumu görüyorum aynada. Dilimi çıkarıyorum. "Baba, saç!" Dilimde saç var. Babam alıyor. "Erkek oldu" diyor annem. Erkek oldum, öyle mi? Bilmem. Saçlarım kesildi. Berber saçlarımı tarıyor, yana. Öyle istiyor annem. Aynada kulaklarım görünüyor. Küçük, kıpkırmızı. Aynaya doğru uzatıyorum ellerimi. Ayna soğuk. Aynadaki kulaklar benim değil. Başka onlar. Öyle durmalıyım tetik. Berber bir şey yapabilir tetik durmazsam. Makineyi aldı, bak. Ağlamaya hazırlanmalı. Hayır, bir şey yok. Gülmeliyim öyle ise. O da olmaz. Erkek oldum ben, saçlarım kesildi, dik dik bakıyorum aynaya, övünç içinde. Adam, saçlarıma bir şeyler döküyor, şişeden. Kokuyor. Anneannemin mendilindeki saçlarım böyle kokmaz. Onlar, eski saçlar. Yeni saçlarım daha güzel kokuyor. Berber, boynuma bağlı ak örtüyü çözüyor. Annem öpüyor beni. Babam da öpüyor. Önüne gelen öpüyor. Bir şey yok.

Üç ay sonra. İkinci saç kesimi. Küçük oğlan, bayram gününü unutmuş. Berbere giderken mızıklanıyor. Dur ama gezmek güzel. Sokağa çıkmak var ya. Berbere gidildiğini unuttu. Eczane, manavda kirazlar, yeşil erikler... Bisikletli bir çocuk. Dütler: Büyük otomobiller. Yağmur yağmış. Dışarıları çocuk saç gibi kokuyor. büyük otomobiller. Yağmur yağmış. Dışarıları çocuk saç gibi kokuyor. Bir kapı. Önünde yağmur birikintisi. Babası, oğlanı kucağına alıp, birikintiyi dolanıyor ak gömlekli iki adam. On dört, on beş yaşlarında bir çocuk. Ha... Bu berber. Ne yapmalı? Ağlamalı mı? Aaa... aynada bir genç adam. Kafasını kazıtıyor. Lise son sınıf öğrencisi, vişneçürüğü gömlekli. Sınavlara giriyor. İkinci yılı, bugün coğrafya sınavı vardı. Kötü. Adını bile duymadığı Türkeli Irmağı'nın uzunluğunu sordular. Bilemedi. Akşama danslı çay var. Oraya gidecek. Aaa... Memduh kafasını kazıtmış. Salvador Dali gibi ilginç görünmek, ne güzel. Kızlar kızacak, dedikodu edecekler, ama hoşlanacaklar ondan, biliyor. Babası bu ne hal, diyecek de fazla ileriye gidemeyecek, olmuş bir kez.

Bizim küçük oğlan, gencin sıfır numara kazınan kafasına bakıyor. Şaşırdı. Ya sonunda? Öyle ya, böyle olmak var. Yok,